

Hushållens ekonomi (HEK)

2013

HE0103

I denna beskrivning redovisas först allmänna uppgifter om undersökningen samt dess syfte och historik. Därefter redovisas undersökningens innehåll och tillförlitlighet samt hur den genomförs och hur man kan ta del av resultaten. Genom att klicka på en rubrik i innehållsförteckningen kommer man direkt till aktuellt avsnitt.

Innehållsförteckning

A	Allmänna uppgifter	2
A.1	Ämnesområde	2
A.2	Statistikområde	2
A.3	SOS-klassificering	2
A.4	Statistikansvarig	2
A.5	Statistikproducent	2
A.6	Uppgiftsskyldighet	3
A.7	Sekretess och regler för behandling av personuppgifter	3
A.8	Gallringsföreskrifter	3
A.9	EU-reglering	3
A.10	Syfte och historik	3
A.11	Statistikanvändning	4
A.12	Uppläggning och genomförande	4
A.13	Internationell rapportering	5
A.14	Planerade förändringar i kommande undersökningar	5
B	Kvalitetsdeklaration	6
B.0	Inledning	6
B.1	Innehåll	6
1.1	Statistiska målstorheter	6
1.1.1	Objekt och population	7
1.1.2	Variabler	8
1.1.3	Statistiska mått	14
1.1.4	Redovisningsgrupper	14
1.1.5	Referenstider	15
1.2	Fullständighet	15
B.2	Tillförlitlighet	16
2.1	Tillförlitlighet totalt	16
2.2	Osäkerhetskällor	16
2.2.1	Urval	16
2.2.2	Ramtäckning	17
2.2.3	Mätning	18
2.2.4	Svarsbortfall	19
2.2.5	Bearbetning	19
2.2.6	Modellantaganden	20
2.3	Redovisning av osäkerhetsmått	21

<i>B.3</i>	<i>Aktualitet</i>	21
3.1	Frekvens	21
3.2	Framställningstid	21
3.3	Punktlighet	21
<i>B.4</i>	<i>Jämförbarhet och sam användbarhet</i>	22
4.1	Jämförbarhet över tiden	22
4.2	Jämförbarhet mellan grupper	23
4.3	Sam användbarhet med annan statistik	23
<i>B.5</i>	<i>Tillgänglighet och förståelighet</i>	24
5.1	Spridningsformer	24
5.2	Presentation	24
5.3	Dokumentation	24
5.4	Tillgång till primärmaterial	24
5.5	Upplysningstjänster	24

A Allmänna uppgifter

A.1 Ämnesområde

Ämnesområde: Hushållens ekonomi

A.2 Statistikområde

Statistikområde: Inkomster och inkomstfördelning

A.3 SOS-klassificering

Tillhör (SOS) Ja

För undersökningar som ingår i Sveriges officiella statistik gäller särskilda regler när det gäller kvalitet och tillgänglighet, se Förordningen om den officiella statistiken (2001:100).

A.4 Statistikansvarig

Myndighet/organisation: Statistiska centralbyrån (SCB)
Postadress: 701 89 Örebro
Besöksadress: Klostersgatan 23
Kontaktperson: Johan Lindberg
Telefon: 019-17 60 64
E-post: fornamn.efternamn@scb.se

A.5 Statistikproducent

Myndighet/organisation: Statistiska centralbyrån (SCB)
Postadress: 701 89 Örebro
Besöksadress: Klostersgatan 23
Kontaktperson: Johan Lindberg
Telefon: 019-17 60 64
E-post: fornamn.efternamn@scb.se

A.6 Uppgiftsskyldighet

Uppgiftsskyldighet föreligger inte enligt lagen om den officiella statistiken (SFS 2001: 99), vilket innebär att uppgiftslämnaren medverkar frivilligt.

A.7 Sekretess och regler för behandling av personuppgifter

I myndigheternas särskilda verksamhet för framställning av statistik gäller sekretess enligt 24 kap. 8 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400). Vid automatiserad behandling av personuppgifter gäller reglerna i personuppgiftslagen (1998:204). På statistikområdet finns dessutom särskilda regler för personuppgiftsbehandling i lagen (2001:99) och förordningen (2001:100) om den officiella statistiken.

Vid utlämnande av mikrodata görs först en sekretessprövning. Data lämnas ut via MONA (Microdata ONline Access).

A.8 Gallringsföreskrifter

Omfattas av ett bevarandebeslut, dnr RA 231-2000/1254. Detta betyder att i enlighet med Riksarkivets föreskrift RA-MS 2007:64 gallras inga personuppgifter, utan registret bevaras med identiteter.

A.9 EU-reglering

Inga tvingande EU-direktiv finns för denna statistik.

A.10 Syfte och historik

Syftet är dels att kartlägga den disponibla inkomstens fördelning bland olika hushåll, att belysa inkomststrukturen, och dels att beskriva boendet och boendeutgifterna för hushåll i olika upplåtelseformer.

I statistiken används i första hand kosthushåll för att beskriva hushållssammansättningen. Mer information om definitionen finns i avsnitt *1.1.1 Objekt och population*.

Statistiken innefattar variabler som disponibel inkomst, faktorinkomst, inkomst av kapital, skatt, skattepliktiga och skattefria transfereringar, boendeform, boendeutgift och utrymmesstandard. Statistiken redovisas bland annat efter bakgrunds- och klassificeringsvariablerna hushållstyp (kosthushåll och familjenhet), ålder, kön, sysselsättningsgrad, socioekonomisk indelning, födelseland, boendeform och upplåtelseform. För mer detaljerad information om variabler och viktiga redovisningsgrupper, se avsnitt *1.1.2 Variabler* och *1.1.4 Redovisningsgrupper*.

Boendestatistiken har publicerat varje år sedan inkomstår 2003. SCB genomförde åren 1969-2002 årliga bostads- och hyresundersökningar (BHU), som till viss del liknar boendedelen i HEK. Begrepp, redovisningsmätt och definitioner kan skilja sig åt mellan BHU och HEK, vilket man bör vara uppmärksam på vid jämförelser mellan de båda undersökningarna till exempel vid längre tidsserier.

Inkomstfördelningsundersökningen har genomförts varje år sedan 1975. Datamaterialet är användbart för åren 1975 (för detta år finns dock en undertäckning i studiestödstransfereringar), 1978 samt för varje år från 1980 till 2013. För övriga år har datamaterialet inte underhållits. Ett brott i statistiken uppkom på grund av skattereformen 1990/1991. För vissa år kan även förmögenhetsfördelningen bland hushållen beskrivas.

A.11 Statistikanvändning

Statistiken från HEK efterfrågas av många olika användare inom skilda delar av samhället.

- Statistiken används i stor utsträckning som ett viktigt underlag vid politiska ställningstaganden och beslut.
- Journalister, forskare, företag, fackförbund och intresseorganisationer använder statistiken för att få en översiktlig beskrivning av inkomstfördelningen samt boendet och boendeutgifterna för både hushåll och personer efter olika bakgrundsvariabler som bland annat ålder, kön, sysselsättning.
- Andra statistikgrenar vid SCB, exempelvis Nationalräkenskaperna, använder statistiken som underlag. Delar av HEK används i Fördelningsanalytiskt statistiksystem för inkomster och transfereringar (FASIT), SCB:s mikrosimuleringsmodell där det är möjligt att simulera budget- och fördelningseffekter av ändringar i skatte- och bidragssystem.

Användarna representeras bland annat av användarrådet för Välfärdsstatistik. Deltagande organisationer i användarrådet för Välfärdsstatistik Finansdepartementet, Socialdepartementet, Arbetsmarknadsdepartementet, Socialstyrelsen, Institutet för social forskning vid Stockholms universitet, Boverket, Institutet för bostads- och urbanforskning vid Uppsala universitet, Konsumentverket och Uppsala universitet.

A.12 Uppläggning och genomförande

Hushållens ekonomi är en årlig urvalsundersökning, där uppgifter hämtas in via telefonintervju och från register.

Populationen består av samtliga kosthushåll och personer som var folkbokförda i Sverige 31/12 2013, det vill säga undersökningsåret (inkomståret). Registret över totalbefolkningen (RTB) används som urvalsram. Urvalet utgörs av personer som är 18 år eller äldre. Urvalet är ett så kallat nätverksurval, vilket betyder att både urvalspersonen och de personer som tillhör hans/hennes hushåll ingår i undersökningen. Urvalsstorleken år 2013 var ungefär 17 000 hushåll.

Statistiken baseras på intervjusvar och på inkomstuppgifter från Inkomst- och taxeringsregistret. Eftersom det endast är ett urval av befolkningen som ingår i undersökningen finns en osäkerhet kring skattningar av variablerna. För variabler som är extremt snedfördelade uppstår en större osäkerhet. Kapitalvinst är ett sådant exempel. Även för variabler där kapitalvinst ingår påverkas osäkerheten. För personer som under inkomståret redovisat stora kapitalvinster

vid försäljning av till exempel värdepapper och fastigheter görs därför ett tilläggsurval. Syftet med tilläggsurvalet är att öka säkerheten i skattningarna på inkomstparametrarna. För personer i detta tilläggsurval görs ingen intervju.

Vid intervjun, som genomförs under januari-maj året efter inkomståret, ställs frågor om hushållets sammansättning och om boendeförhållanden och boendeutgifter. För personerna i hushållet ställs också frågor om sysselsättning, arbetstid, yrke, barnomsorg samt ekonomiskt stöd mellan hushåll.

Statistiken över inkomster, ersättningar, bidrag och skatter bygger på Inkomst- och taxeringsregistret (IoT). Dessa registeruppgifter kommer från Skatteverket (taxeringsuppgifter och kontrolluppgifter), Försäkringskassan, Centrala studiestödsnämnden, Statens pensionsverk, Pliktverket och Socialstyrelsen. För beräkning av inkomst från näringsverksamhet och olika intäkt- och kostnadsposter för näringsidkare har uppgifter från standardiserade räkenskapsutdrag (SRU) använts. De från hushållen insamlade uppgifterna kompletteras också med uppgifter från fastighetstaxeringsregistret.

I insamlade uppgifter förekommer partiellt bortfall. Vid partiellt bortfall i boendeutgiftsvariabler sker ett imputeringsförfarande med hjälp av registeruppgift, regressionsmodeller eller medelvärdesimputering.

Publicering av statistik av uppgifter insamlade via HEK-intervjun sker vid två tillfällen. Detta eftersom statistiken baseras på preliminära respektive slutliga inkomstuppgifter, vilka är färdigställda vid olika tidpunkter. Inkomstuppgifter kan därmed skilja sig något mellan de båda publiceringarna.

- Statistik över boende och boendeutgifter 2013 publicerades 15 december 2014, och baseras på preliminära inkomstuppgifter från Inkomst- och taxeringsregistret. Endast de svarande i HEK-intervjun ingår i boendeutgiftsstatistiken.
- 20 februari 2015 publicerades inkomstfördelningsstatistik, som är baserad på den slutliga versionen av Inkomst- och taxeringsregistret.

A.13 Internationell rapportering

Ingen regelbunden internationell rapportering sker.

A.14 Planerade förändringar i kommande undersökningar

HEK-insamlingen avseende inkomstår 2013 kommer att vara den sista HEK-insamlingen via intervju. Delar av statistiken från HEK kommer att framställas utifrån registeruppgifter:

- Inkomstfördelningsstatistik för hushåll publiceras fortsättningsvis inom undersökningen Inkomster och skatter, med start avseende inkomstår 2012.
- Boendestatistiken ersätts med en ny undersökning som heter Hushållens boende, vilken publicerar registerstatistik med start för år 2012.

SCB planerar också en urvalsundersökning för att samla in uppgifter om hushållens boendeutgifter. Boendeutgiftsstatistiken kommer att publiceras intermittent med början 2016, där statistiken avser inkomstår 2015.

B Kvalitetsdeklaration

B.0 Inledning

SCB deklarerar kvaliteten i statistiken enligt ett kvalitetsbegrepp som består av fem huvudkomponenter:

- (1) **Innehåll**, som framför allt gäller statistikens målstorheter.
- (2) **Tillförlitlighet**, som avser osäkerhetskällor och hur dessa påverkar statistiken.
- (3) **Aktualitet**, som omfattar tidsaspekter som spelar roll för hur väl statistiken beskriver nuläget.
- (4) **Jämförbarhet och sam användbarhet**, som avser möjligheter till jämförelser, över tiden och mellan grupper, samt till att använda statistiken tillsammans med annan statistik.
- (5) **Tillgänglighet och förståelighet**, som avser statistikens fysiska tillgänglighet och dess förståelighet.

För mer information om kvalitetsbegreppet för officiell statistik och en mer detaljerad redovisning av innebörden i de fem huvudkomponenterna, se rapporten *Kvalitetsbegrepp och riktlinjer för kvalitetsdeklaration av officiell statistik (MIS2001:1)* i serien *Meddelande i samordningsfrågor för Sveriges officiella statistik*. Publikationen finns på SCB:s webbplats.

B.1 Innehåll

1.1 Statistiska målstorheter

Syftet är att beskriva inkomstfördelningen för kosthushåll och personer efter olika bakgrundsvariabler samt boende och boendeutgifter för hushåll i olika upplåtelseformer och regioner. De viktigaste målstorheterna för HEK kan delas upp i två grupper; målstorheter för hushållsstatistik och för individstatistik.

- Summerade inkomstslag över tid (makrosummor).

De viktigaste målstorheterna för hushållsstatistiken:

- Den disponibla inkomsten för olika hushållstyper under inkomstår 2013, redovisas med genomsnitt, summa, median och Gini-koefficient.
- Andel av faktorinkomst efter hushållstyp under inkomstår 2013.
- Boendeform och boendeutgifter för hushåll i olika upplåtelseformer samt regioner redovisas med genomsnitt, summa, median och andel.
- Genomsnittlig skatt efter hushållstyp under inkomstår 2013.

De viktigaste målstorheterna för individstatistiken:

- Den disponibla inkomsten för helårsbefolkningen under inkomstår 2013 redovisas med genomsnitt, summa, median samt Gini-koefficient.
- Arbetsinkomst för helårsbefolkningen under inkomstår 2013 redovisas med genomsnitt, andel, median och Gini-koefficient.
- Andel av faktorinkomst efter socioekonomisk indelning och helårsbefolkning under inkomstår 2013.
- Antal personer efter hushållstyp.

1.1.1 Objekt och population

Målpopulationen för undersökningen utgörs av de kosthushåll som fanns i Sverige den 31 december 2013. Hushållen består av personer som enligt gällande lagar och förordningar *skulle* ha varit folkbokförda i Sverige 31 december 2013.

Urvalspopulationen består av personer 18 år eller äldre, som *var* folkbokförda i Sverige 31/12, 2013. Urvalet baseras på 30/9-versionen av RTB och dras i november samma år som mätåret. Urvalet matchas senare mot 31/12-versionen av RTB, eftersom statistiken ska avse 31/12. Personer yngre än 18 år som bor i egna hushåll saknas helt i undersökningen, se avsnitt 2.2.1 *Urval*.

I redovisningen av inkomststatistiken används helårshushåll och hushåll som har en disponibel inkomst skild från noll. Helårshushåll utgörs av de personer som var folkbokförda vid såväl årets början som dess slut. Denna avgränsning görs för att minimera den övertäckning som finns, se avsnitt 2.2.2 *Ramtäckning*.

I HEK finns två definitioner av hushåll; kosthushåll och familjeenhet. Kosthushåll är huvudbegrepp och används i statistiken över inkomstfördelning och boende och boendeutgifter. Ett kosthushåll utgörs av alla personer som bodde i samma bostad och som hade gemensam "hushållning" den 31 december 2013. Inneboende ingår inte i kosthushållet. Ett kosthushåll kan bestå av flera familjeenheter. En familjeenhet omfattar en eller två vuxna som är gifta/sammanboende samt eventuella barn under 18 år. Ett hemmavarande barn som är 18 år eller äldre bildar en egen familjeenhet. Familjeenhet används främst av SCB:s mikrosimuleringsmodell FASIT, där delar av HEK utgör basmaterial.

Personer som är tillfälligt borta, men som förväntas återkomma, ingår i hushållet. Barn som bor lika mycket hos båda föräldrarna räknas med i det hushållet som ingår i undersökning. Institutionshushåll ingår inte i redovisningen, då deras inkomst- och utgiftsförhållanden är inte jämförbara med övriga hushåll. Personer som är 65 år eller äldre och bor i särskilt boende ingår dock.

Vid beskrivning av hushållens utgifter för boendet görs en avgränsning till boende med *ägenderätt*, *bostadsrätt* och *hyresrätt i första hand*. Vid redovisning av boendeutgifter ingår inte hushåll i andelslägenhet, egen hyresfastighet, småhus på ägd jordbruksmark, med andrahandskontrakt, inneboende, särskilt boende, studentbostad, hushåll som hyr möblerat samt de som inte har bott i bostaden hela året.

1.1.2 Variabler

Nedan redovisas ett urval av de variabler som används i inkomstfördelningsstatistiken samt statistiken över boende och boendeutgifter.

De viktigaste bakgrunds- och klassificeringsvariablerna är hushållstyp (kost-hushåll och familjeenhet), ålder, kön, sysselsättningsgrad, socioekonomisk indelning och födelseland.

Ett stort antal inkomstvariabler härleds från SCB:s befintliga statistikregister. Förutom de skapade inkomstvariablerna finns variabler inom olika transfereringsområden. Boendevariablerna grundas till största delen på uppgifter från intervjun.

Kön, ålder och födelseland hämtas från SCB:s register över totalbefolkningen (RTB) med aktualitet 31/12, 2013. För att beräkna den disponibla inkomsten används främst uppgifter från Inkomst- och taxeringsregistret (IoT). Övriga variabler härleds med hjälp av uppgifter från intervjun och befintliga statistikregister på SCB.

Inkomstvariabler:

Löneinkomst	Löneinkomst är summan av löneutbetalningar under året. I begreppet lön ingår skattepliktiga förmåner och traktamenten som redovisas under lön i taxeringen. Den resekostnadsersättning som överstiger det sedan år 1990 begränsade avdraget ingår också. Från och med inkomståret 1992 ingår sjuklön (den del av ersättningen för sjukdom som arbetsgivaren har ansvar för) i lönebegreppet.
Näringsinkomst	Näringsinkomst (företagarinkomst) beräknas som inkomst/underskott av näringsverksamhet.
Arbetsinkomst	Arbetsinkomst är summan av löneinkomst, näringsinkomst, sjukpenning och föräldrapenning.
Kapitalinkomst	Ränta, utdelning, kapitalvinst och kapitalförlust. Beräkningen görs brutto, det vill säga, inga avdrag får inverka. I samband med skattereformen 1990/1991 blev alla kapitalinkomster skattepliktiga och ingår därför i redovisningen. Företagare kan från och med inkomståret 1994 välja att genom så kallad positiv räntefördelning flytta kapitalinkomst på eget kapital i näringsverksamhet från näringsinkomst till kapitalinkomst.
Kapitalvinst	Kapitalvinst utgörs av den eventuella vinst som uppkommer vid försäljning (realisering) av tillgångar, exempelvis aktier, fonder eller fastigheter.

	<p>Från och med 1992 är kapitalvinsterna bruttobekräknade. Tidigare års kapitalvinster omfattar enbart de beskattningsbara inkomsterna.</p>
Kapitalförlust	<p>Kapitalförlust utgörs av den eventuella förlust som uppkommer vid försäljning (realisering) av tillgångar, till exempel aktier, fonder eller fastigheter. Från och med 1992 är kapitalförlusterna bruttobekräknade.</p>
Faktorinkomst	<p>Faktorinkomst är summan av löneinkomst, företagarinkomst, inkomst från fåmansföretag, ränta och utdelning samt kapitalvinst och kapitalförlust.</p>
Pension	<p>Pension är skattepliktiga pensioner och består av allmän pension, avtalspension, arbetsskadelivränta, livränta och privata pensionsförsäkringar. Allmänna pensionssystemet för ålderspension består av tre delar; inkomstpension, premiepension och garantipension. Inkomstpension och premiepension är beroende av livsinkomsten och påverkas av tidpunkten för pension. Den tidigaste pensionsåldern är 61 år. Garantipensionen garanterar en viss lägsta nivå av pensionen för personer som haft låg eller ingen pensionsgrundande inkomst.</p>
Sjuk- eller aktivitetsersättning	<p>Ersätter från och med 2003 förmånerna förtidspension och sjukbidrag. Är arbetsförmågan nedsatt med minst en fjärdedel har personer 19-29 år rätt till aktivitetsersättning. Personer 30-64 år har rätt till sjukersättning om personen troligen aldrig kommer att kunna arbeta heltid på grund av sjukdom, skada eller funktionsnedsättning.</p>
Ersättning i samband med sjukdom	<p>Sjukpenning, havandeskapspenning, rehabiliteringsersättning, arbetsskadeersättning med mera.</p>
Familjestöd	<p>Bostadsbidrag, socialbidrag, underhållsbidrag, barnbidrag, föräldrapenning, vårdnadsbidrag med mera.</p>
Studiestöd	<p>Studiemedel (lån och bidrag), studiebidrag, vuxenstudiestöd, utbildningsbidrag för doktorander med mera.</p>
Arbetsmarknadsstöd	<p>Dagpenning vid arbetslöshet, kontant arbetsmarknadsstöd, ALU-ersättning, övriga utbildningsbidrag med mera.</p>
Övriga positiva transfereringar	<p>Vårdbidrag, närståendepenning, dagpenning vid repetitionsutbildning och civilförsvarsutbildning med mera.</p>

Summa skattepliktiga inkomster	Summa skattepliktiga inkomster är summan av inkomst av arbete, kapital, pension, sjuk- eller aktivitetsersättning samt sjuk- och föräldrapening, arbetsmarknadsstöd och övriga socialförsäkringar.
Generella bidrag	Generella bidrag är skattefria bidrag, bland annat barnbidrag, underhållsbidrag, studiebidrag och studielån.
Bostadsstöd	Bostadsstöd (skattefria bidrag) utgörs av bostadsbidrag till barnfamiljer och makar/övriga utan barn, bostadstillägg till pensionärer och bostadsbidrag till värnpliktiga. Rängebidrag till ägare av egna hem ingår inte.
Kommunal inkomstskatt	Den kommunala inkomstskatten (kommunalskatt och landstingsskatt) beräknas utifrån den beskattningsbara förvärvsinkomsten. Skattesatsen är olika beroende på i vilken kommun personen bor.
Statlig inkomstskatt	Inkomståret 2013 finns två skiktgränser för statlig inkomstskatt. Den nedre skiktgränsen är 413 200 kronor. På inkomster över denna gräns tas statlig inkomstskatt ut med 20 procent. Den övre skiktgränsen är 591 600 kronor. På inkomster över denna gräns tas statlig inkomstskatt ut med ytterligare 5 procent (den så kallade värnsskatten), det vill säga 25 procent.
Statlig inkomstskatt på kapitalinkomster	Ett överskott av kapitalinkomster över 100 kronor beskattas med 30 procent. I undantagsfall kan begränsningsregeln påverka skatteuträkningen.
Fastighetsavgift	Fastighetsavgift betalas av den som äger fastighet eller är jämställd med ägare till fastighet. Avgiften betalas för fastigheter som vid fastighetstaxeringen betecknas bland annat som småhusenhet och hyreshusenhet. Statlig fastighetsavgift utgår även för privatbostad som är belägen i utlandet.
Skattereduktioner	Det finns sex olika typer av skattereduktioner: fastighetsavgift, sjöinkomst, allmän pensionsavgift, underskott av kapital, arbetsinkomster och husarbete. Summan av skattereduktionerna får inte överstiga summan av kommunal inkomstskatt, statlig inkomstskatt och fastighetsavgift.

Slutlig skatt	I den slutliga skatten ingår statlig och kommunal inkomstskatt på förvärvsinkomster, statlig inkomstskatt på kapitalinkomster, fastighetsavgift, allmän pensionsavgift, egenavgifter, kyrkoavgift samt begravningsavgift, skatter för näringsverksamma och avdrag för skattereduktioner.
Övriga negativa transfereringar	Övriga negativa transfereringar är summan av betalt undershållsbidrag, återbetalda studielån och avdrag för pensionsförsäkring.
Disponibel inkomst	Disponibel inkomst är summan av alla skattepliktiga och skattefria inkomster minus skatt och övriga negativa transfereringar. Denna definition av disponibel inkomst redovisades första gången vid publiceringen av 2004 års uppgifter. Detta begrepp kan redovisas från inkomståret 1991 och framåt. För längre tidsserier används en annan definition. I disponibel inkomst ingår samtliga hushållets inkomster, även barnens.
Boendevariabler:	
Avgift	Med avgifter avses utgifter under året för vatten och avlopp, sophämtning, renhållning, sotning, vägunderhåll, avgift till samfällighet samt villaförsäkring.
Boendeutgift	<i>Äganderätt:</i> Boendeutgift avser summan av ränteutgift, amortering, driftsutgift samt utgift för underhåll och reparation och är korrigerad med hänsyn till skatteeffekt. <i>Bostadsrätt:</i> Boendeutgift avser summan av avgift till bostadsrättsförening, ränteutgift och amortering samt hushållets utgifter för underhåll och reparation och är korrigerad med hänsyn till skatteeffekt. <i>Hysesrätt:</i> Boendeutgift utgörs av summan av hyran och hushållets utgifter för underhåll och reparation.
Bostadsarea	Som bostadsarea räknas arean i kvadratmeter av alla för bostadsändamål avsedda rum (inklusive garderober) samt kök, badrum och hallar ovan mark. Area av källare, oinredd vind och garage medräknas inte.

Bränsleutgift	Med bränsleutgift avses utgift för uppvärmning av bostaden. I bränsleutgift ingår inte hushållsel.
Justerad disponibel inkomst	<p>Disponibel inkomst är summan av alla skattepliktiga och skattefria inkomster minus skatt och övriga negativa transfereringar. I boendestatistiken justeras begreppet genom att även skatteeffekten av bostadsinnehav dras bort. Begreppet avviker därmed från det som används i redovisningen av Inkomstfördelningen, och benämns därför Justerad disponibel inkomst.</p> <p>I justerad disponibel inkomst ingår samtliga hushållets inkomster, även barnens.</p>
Driftsutgift	Med driftsutgift avses summan av bränsleutgift och avgifter.
Konsumtionsutrymme	Med konsumtionsutrymme avses differensen mellan disponibel inkomst och boendeutgift. Med andra ord betecknar konsumtionsutrymmet det som är kvar av den disponibla inkomsten efter att boendet har betalats.
Kök	Med kök avses ett utrymme som är minst 6 kvadratmeter stort och försett med fönster och inrett huvudsakligen för matlagning.
Lägenhetstyp	<p>Med lägenhetstyp avses hur många rum och kök bostaden innehåller.</p> <p><i>Äganderätt</i> delas in efter -3 rum och kök (-3 rok), 4 rum och kök (4 rok), 5 rum och kök (5 rok) samt 6 eller fler rum och kök (6+ rok).</p> <p><i>Bostads- och hyresrätter</i> delas in efter 1 rum och kök (1 rok), 2 rum och kök (2 rok), 3 rum och kök (3 rok), 4 rum och kök (4 rok), 5 eller fler rum och kök (5+ rok) samt Övriga lägenheter.</p> <p>Till övriga lägenheter räknas dem som består av rum men inget kök och dem som har kök men saknar rum. Lägenheter som saknar kök men har kokvrå tillhör lägenhetstypen Övriga.</p>
Rum	Med rum avses ett bostadsutrymme ovan mark som är minst 6 kvadratmeter stort och försett med fönster. Som rum räknas inte kök, badrum, gillestuga i källaren, klädkammare och dylikt.

Skatteeffekt	<p>Med skatteeffekt avses en minskning eller ökning av skatt på grund av innehav av ett småhus eller en bostadsrättslägenhet. Effekten beräknas genom att fastighetsavgiften dras av från 30 procent (21 procent på belopp över 100 000 kr) av ränta och tomträttsavgäld. Om skatteeffekten blir positiv eller negativ beror på vilken av delarna som är störst, fastighetsavgiften eller den procentuella delen av ränta och tomträttsavgäld.</p> <p>I undersökningen påverkar skatteeffekten boendeutgiften. En positiv skatteeffekt har en negativ påverkan, det vill säga gör boendeutgiften mindre.</p>
Skuldbelopp	<p>Med skuldbelopp avses återstående skuld 31/12, 2013 på lån tagna med fastigheten som säkerhet.</p>
Trångboddhet Norm 3	<p>Ett hushåll med makar/sambos räknas som trångbott om antalet boende överstiger en per rum, kök oräknat. Hushåll utan makar/sambos räknas som trångbott om antalet boende överstiger en per rum, kök och ett rum oräknat.</p>
Underhåll och reparation	<p>Med underhåll och reparation avses arbete som bevarar byggnaden/lägenheten i dess ursprungliga skick till exempel ommålning, omtapetsering, reparation av värmepanna, utbyte av spis och kylskåp. Underhåll av trädgård, uthus och liknande medräknas inte.</p>
Upplåtelseform	<p>Med upplåtelseform avses boendeformen. Tre upplåtelseformer är aktuella.</p> <p><i>Äganderätt:</i> Med äganderätt avses ägda småhus. Det kan röra sig om friliggande enfamiljshus, parhus, radhus eller kedjehus.</p> <p><i>Bostadsrätt:</i> En bostadsrätt är en lägenhet som ligger i ett hus som ägs av en förening (bostadsrättsförening) i vilken man själv är medlem. Bostadsrätt kännetecknas av att hushållet betalar en grundavgift/insats för lägenheten.</p> <p><i>Hysesrätt:</i> En hyresrätt är en lägenhet där hushållet inte behöver betala någon grundavgift utan enbart hyra. Även kooperativ hyresrätt med depositionsavgift räknas här som hyresrätt.</p>

1.1.3 Statistiska mått

Följande skattningar avseende personer och hushåll redovisas: summa (inklusive antal), kvoter (inklusive medelvärde, andel), lägesmått (inklusive median, deciler och percentiler) och Gini-koefficient.

Gini-koefficienten används för att redovisa ojämnheten i inkomstfördelningen. Koefficienten kan anta ett värde mellan 0 och 1. Ett högt värde visar på större ojämnhet än ett lågt värde.

För antalsskattningar, medelvärden, median och Gini-koefficient beräknas urvalsosäkerheten med hjälp av 95-procentiga konfidensintervall.

1.1.4 Redovisningsgrupper

De bakgrunds- och klassificeringsvariabler som hämtas från intervjun och SCB:s befintliga statistikregister används för att bilda redovisningsgrupper. Den huvudsakliga redovisningen av inkomstfördelningen görs för personer eller hushåll (kosthushåll och familjeenhet). Statistiken redovisar inkomster och utgifter för hela inkomståret, och därför används den så kallade helårspopulationen, det vill säga de personer som var folkbokförda i Sverige både 1 januari och 31 december 2013.

Kosthushåll kan redovisas från och med 1991 års undersökning. För redovisning över en längre tidsperiod, från 1975 och framåt, används familjeenhet.

För att göra jämförelser av till exempel disponibel inkomst mellan olika typer av hushåll används ett viktsystem där konsumtionen är relaterad till hushållets sammansättning. Den disponibla inkomsten divideras med den konsumtionsvikt som gäller för hushållet. Den skala som används i redovisningen av inkomster är en revidering av "Svensk konsumtionsenhetsskala" som föreslogs i utredningen om Förbättrad statistik om hushållens inkomster, SOU 2002:73. Den reviderade skalan har använts för samtliga år i publicerade tidsserier.

Viktskala för konsumtionsenheter vid redovisning av inkomster

Hushållsställning	Konsumtionsvikt
Första vuxen (ensamboende eller sammanboende)	1,00
Andra vuxen (sammanboende)	0,51
Ytterligare vuxen	0,60
Barn 1, 0-19 år	0,52
Barn 2, 3 ..., 0-19 år	0,42

I den officiella publiceringen av inkomstfördelningen görs ingen redovisning på regional nivå. I den registerbaserade inkomststatistiken, www.scb.se/he0110, redovisas däremot individstatistik efter kommuner.

Den skala som används i redovisningen av 2013 års boendeutgiftsstatistik är inte densamma som används i den officiella inkomststatistiken. Skalan motsvarar Socialstyrelsens normer för socialbidrag 1985, och bygger på den inkomst som ett hushåll behöver för nödvändiga utgifter utöver boendekostnaden. Skalan har använts för samtliga år i publicerade tidsserier.

Viktskala för konsumtionsenheter vid redovisning av inkomster inom boendeutgiftsstatistiken

Hushållsställning	Konsumtionsvikt	
Ensamstående	1.16	1.16
Samboende	1.92	1.92
Barn 0-3 år	0.56	0.56
Barn 4-10 år	0.66	0.66
Ungdom 11-17 år	0.76	0.76
Övriga 18- år	0.96	0.96

I den officiella redovisningen av befolkningens boende redovisas boendeutgifter för regionerna Stor-Stockholm, Stor-Göteborg, övriga kommuner med fler än 75 000 invånare samt övriga kommuner med mindre än 75 000 invånare.

Vid redovisning av boendeutgifter används upplåtelseform för att skapa redovisningsgrupperna äganderätt, bostadsrätt och hyresrätt.

1.1.5 Referenstider

Referensperioden för inkomstfördelningen samt för boende och boendeutgifter är inkomståret 2013. Hushållets sammansättning och boendeform avser förhållandet den 31 december 2013.

1.2. Fullständighet

Statistiken över bland annat inkomster, ersättningar, bidrag och skatter bygger på delar av Inkomst- och taxeringsregistret (IoT). Dessa registeruppgifter kommer från Skatteverket (taxeringsuppgifter och kontrolluppgifter), Försäkringskassan, Centrala studiestödsnämnden, Statens tjänstepensionsverk, Rekryteringsmyndigheten och Socialstyrelsen. Inkomster och förmögenheter som inte ingår i dessa register lämnas helt utanför.

Uppgifter om överföringar mellan hushåll, till exempel ekonomiskt stöd som vissa föräldrar ger sina vuxna barn, finns inte i register. Det innebär bland annat att ungdomarnas verkliga ekonomiska standard kan underskattas i statistiken. I intervjun ställs en fråga om gåvor till och från släktingar, vilket gör att det i den redovisade statistiken ändå finns med i viss utsträckning.

Boendestatistikens målvariabler bygger främst på frågor ur telefonintervjun men även variabler från fastighetstaxeringsregistret. Boendeutgifter redovisas endast för boende i de tre upplåtelseformerna äganderätt, bostadsrätt och hyresrätt. Det innebär att de som har boendeutgifter i någon annan upplåtelseform än de som ingår i undersökningen inte finns med i redovisningen.

Användare har visat intresse för redovisning av resultaten på kommunnivå. Resultaten bygger dock på ett för litet urval för att detta ska kunna tillgodoses.

B.2 Tillförlitlighet

2.1 Tillförlitlighet totalt

Ett statistikvärdes tillförlitlighet beror på det totala felet mellan skattningen och målstorheten. Det totala felet kan bestå av urvalsfel, täckningsfel, bortfallsfel, mätfel och bearbetningsfel. I denna undersökning förekommer alla dessa fel i varierande utsträckning.

Det är inte möjligt att på ett tillfredsställande sätt skatta det totala felets storlek. I anslutning till punktskattningarna redovisas dock osäkerhetsintervall, som under vissa förutsättningar kan tolkas som 95-procentiga konfidensintervall (se avsnitt 2.2.1 *Urval*).

Under avsnitt 2.2 *Osäkerhetskällor* görs en genomgång av HEK:ens felkällor och deras konsekvenser. De felkällor som kan ha störst påverkan på resultaten är urvalsfel, bortfallsfel och mätfel. Ett mått på urvalsfelet, konfidensintervall, beräknas och för stora redovisningsgrupper är intervallen små. För personer med extremt låga eller höga inkomster är osäkerheten i beräkningarna större. Eftersom de flesta variabler bygger på uppgifter från SCB:s befintliga statistikregister finns inget bortfall för dessa. Bortfallet påverkar dock en del av de klassningsvariabler som skapas med hjälp av uppgifter från intervjun. Det gäller främst variablerna hushållstyp och socioekonomisk indelning. Mätfelet är störst i uppgifter som hämtas från telefonintervjun. Det gäller främst de frågor som avser arbetstid och olika utgifter för hela året. Det är svårt att uppskatta storleken av mätfelet. Täckningsfel har troligen liten påverkan på undersökningens resultat. Felens storlek varierar dock för olika variabler.

För de variabler som bygger på uppgifter från SCB:s befintliga statistikregister är bortfallet litet.

2.2 Osäkerhetskällor

2.2.1 *Urval*

För att skatta målstorheterna används ett estimationsförfarande som kallas kalibreringsmetod. I syfte att reducera urvalsfel och bortfallsfel utnyttjas registerinformation som uppfyller tre kriterier. Registerinformationen ska

- 1) samvariera med de viktigaste målvariablerna (ex. inkomster och bidrag)
- 2) avgränsa de viktigaste redovisningsgrupperna och
- 3) samvariera med svarsbenägenheten, se avsnitt 2.2.6 *Modellantaganden*.

Osäkerhetsintervall beräknas enligt formeln

$$\text{punktskattning} \pm 1,96 * (\text{skattning av estimatorns medelfel})$$

där såväl punkt- som medelfelsskattning beräknas med hjälp av ett av SCB egenutvecklat program, EXTRACT. Under förutsättning att stickprovsstorleken är stor samt

- (i) att den estimator som används är approximativt väntevärdesriktig, det vill säga icke-skev
 - (ii) att estimatorns varians endast beror av samplingvariansen och bortfallsvariansen
- och
- (iii) att de registervariabler som används i kalibreringen uppfyller de tre kriterierna (1-3) ovan

gäller att sannolikheten är ca 95 procent att det använda urvals- och skattningsförfarandet erhåller ett intervall som täcker in den sökta storheten.

I praktiken är naturligtvis inte samtliga ovanstående förutsättningar perfekt uppfyllda. Även om hjälpvariablerna är klokt valda kommer estimatorn att vara behäftad med viss skevhet, delvis till följd av kvarstående bortfalls- och täckningsfel men också till följd av andra fel av systematisk karaktär. Vidare är det troligt att estimatorns varians underskattas.

Utöver samplingvariansen och bortfallsvariansen tillkommer även ett variansbidrag från andra osäkerhetskällor av slumpmässig natur, men vanligtvis kan endast en del av detta variansbidrag ”fångas upp” av den varians estimator som används. Tyvärr är det inte möjligt att avgöra i vilken utsträckning avvikelser från förutsättningarna ovan föreligger och vilka effekter dessa avvikelser får för tolkningen av de osäkerhetsintervall som presenteras i termer av faktisk konfidensgrad. En rekommendation är dock att vara försiktig med att tolka de presenterade intervallen som regelrätta konfidensintervall.

2.2.2 *Ramtäckning*

Undersökningens rampopulation består av personer som är 18 år eller äldre och som var folkbokförda i Sverige 30/9, 2013. Rampopulationen hämtas från Registret över totalbefolkningen (RTB).

De brister som finns när det gäller rampopulationens täckning av målpopulationen är små.

Övertäckning:

Övertäckningen kan delas upp i två grupper. Dessa grupper utgör sammanlagt drygt 1 procent i undersökningens rampopulation:

- Emigranter förorsakar övertäckning om utflyttning inte anmäls. Genomförda studier tyder på att folkbokföringen innehåller ett betydande antal personer som inte längre bor i landet. Detta är förmodligen den allvarligaste kvalitetsbristen i folkbokföringen. Många som flyttar ut ur landet har inget eget intresse av att anmäla utflyttningen och en del gör det heller inte. Vid den kontroll som gjordes i samband med folk- och bostadsräkningen 1985 utgjorde den oanmälda utflyttningen ca 0,1 procent av hela befolkningen. Räknat på delpopulationen utländska medborgare utgjorde den oanmälda utflyttningen 1,0 procent för nordiska medborgare och 2,8 procent för medborgare i övriga länder. Under år 2004 gjordes studier med försök att skatta storleken på den oanmälda utflyttningen med hjälp av registerstatistik. Studierna pekar på att de oanmälda utflyttningarna var minst 0,5 procent i åldersgruppen upp till 65 år.

- Personer som har mycket låga eller ofullständiga inkomst-, bidrags- eller taxeringsuppgifter.

I redovisningen av inkomst- och boendestatistiken används helårshushåll. Helårshushåll utgörs av de personer som var folkbokförda vid såväl årets början som dess slut. Hushållen ska också ha en disponibel inkomst skild från noll för att ingå i redovisningen. Denna avgränsning görs för att minimera den övertäckning som finns i registren.

Undertäckning:

Brister i rapporteringen av födselar och invandring resulterar i undertäckning i befolkningsstatistiken. Den undertäckning som förekommer förklaras främst av det glapp i tid som finns mellan urvalsdragning (30/9) och referenstidpunkt (31/12), vilket betyder att vi saknar information om de personer som inte fanns i Registret över totalbefolkningen (RTB) vid urvalstillfället men som tillkommit fram till den 31/12 inkomståret. Undertäckningen i undersökningen bedöms vara liten.

För att minska övertäckning och fel i ramregistret RTB, och för att minska de fel som uppstår på grund av glappet mellan urvalsdragning (RTB 30/9) och redovisningstidpunkt (31/12) ställs i intervjun frågor om hushållets sammansättning.

2.2.3 Mätning

Uppgifter samlas in genom telefonintervjuer och från SCB:s befintliga statistikregister.

Intervju

Intervjuformuläret finns som bilaga 2 i SCBDOK.

Intervjuerna genomförs med datorstöd under januari-maj året efter inkomståret. Ett antal frågor, bland annat om boendeform och hushållets sammansättning, avser förhållandet den 31/12 inkomståret, medan merparten av frågorna gäller hela inkomståret. Vissa frågor ställs om alla personer i hushållet. Det innebär att en del av frågorna besvaras i en så kallad indirekt intervju.

Felkällor i intervjun kan vara att uppgiftslämnaren missförstår frågorna eller att svaret registreras felaktigt. För att minimera dessa felkällor finns kontroller inbyggda i intervjun. Den största felkällan är minnesfel eftersom de flesta frågor avser förhållanden minst 12 månader bakåt i tiden. För att försöka minska risken för minnesfel finns en kort sammanställning av intervjufrågor i informationsbrevet, vilket ger en möjlighet att förbereda sig på vissa frågor. Ingen studie har gjorts för att visa i vilken omfattning dessa felkällor påverkar statistiken.

Statistikregister

SCB:s befintliga statistikregister svarar inte alltid mot statistikens behov. Ett exempel på detta är hushållets sammansättning i RTB. I "RTB-familjen" ingår personer som är gifta med varandra (även registrerat partnerskap), barn oavsett ålder samt sammanboende som har gemensamma barn. RTB-familjen kan bestå av maximalt två generationer. För sammanboende par utan gemensamma barn finns inga uppgifter för att skapa korrekta hushåll. Därmed sker en överskattning

av andelen ensamboende och ensamstående hushåll. I telefonintervjun finns därför frågor för att fastställa hur hushållet ser ut. För bortfallet används dock uppgifter från RTB.

2.2.4 Svartsbortfall

Svartsbortfall, vanligen förkortat till bortfall, uppstår när värden på en eller flera observationsvariabler (registeruppgifter eller intervjufrågor) i en undersökning inte kan inhämtas.

- Saknas alla värden för en person är det frågan om **objektsbortfall**.
- Saknas enbart vissa värden handlar det om **partiellt bortfall**.

Andelen svartsbortfall i HEK2013, %

Avböjde medverkan	12,8
Ej anträffade	32,1
Förhindrad medverkan	3,5
Totalt svartsbortfall	48,4

Svartsbortfall är beräknat direkt efter intervju-insamlingen, det vill säga innan SCB:s bearbetningar av materialet. Hänsyn är tagen till övertäckning och svartsbortfallet är oviktat.

Undersökningsår 2006-2012 har en riktad bortfallsuppföljning genomförts för att minska de snedvridande effekterna av bortfallet. Insamlingen för undersökningsår 2013 genomfördes av en extern aktör, som i stället förlängde insamlingsperioden för att minska bortfallsnivån.

Kalibrering används för bortfallskompensation i urvalet. Kalibrering används för de flesta estimaten som baseras på de svarande i intervjun. Denna metod bör kraftigt reducera den snedvridande effekt som bortfallet har. Vid redovisning av variabler som finns i SCB:s befintliga statistikregister används uppräkningsinformation utan hjälpinformation baserad på hela urvalet.

Partiellt bortfall uppstår när enstaka värden saknas hos ett objekt. Med partiella svar menas ofullständiga intervjuer. Det finns kriterier för hur mycket av intervjun som ska vara genomförd för att intervjun ska räknas som svar. Till skillnad från en enkätundersökning kan respondenten i en telefonundersökning inte hoppa över en fråga för att sedan fortsätta med nästa. I stället får respondenten svara *Vet ej* eller *Vill ej svara*.

2.2.5 Bearbetning

Bearbetningsfel är fel som kan uppkomma när man bearbetar det insamlade materialet, manuellt eller maskinellt.

För vissa typer av fel som uppkommer vid databeredning (dataregistrering, kodning och granskning/rättning) kan man efter studier som bygger på upprepning av dessa moment ibland dra slutsatser om både risker och konsekvenser.

Andra bearbetningsfel beror på den ”mänskliga faktorn”, till exempel beräkningsfel, programmeringsfel och systemfel. Risken för att de ska inträffa och den konsekvens detta får för statistiken är mycket svår att beräkna. SCB arbetar kontinuerligt för att minimera riskerna för negativ inverkan på statistikens

tillförlitlighet på grund av fel som beror på den ”mänskliga faktorn”, både förebyggande och genom snabba åtgärder när sådana fel upptäcks.

Inom HEK-undersökningen genomförs ett omfattande gransknings- och rättningsarbete. Nedan beskrivs kortfattat de olika delarna i bearbetningsfasen.

Intervju

I samband med intervjun i WinDATI brukar det genomföras kontroller av logiska samband och av rimligheten i svaren. Årets insamling har inte genomförts i WinDATI, vilket har medfört att kontroller av svarens rimlighet och logiska samband inte kunnat utföras på samma sätt som tidigare.

Efter avslutad intervju sker ett antal kontroller av intervjumaterialet. Bland annat stäms de insamlade uppgifterna av mot uppgifter från SCB:s befintliga statistikregister, vilket ibland resulterar i ändringar av insamlade uppgifter. Trots granskning kvarstår sannolikt fel i materialet, men ingen studie har gjorts som visar på i vilken omfattning. Inget tyder dock på att det finns bearbetningsfel som snedvrider statistiken nämnvärt i någon riktning.

Statistikregister

Variabler som hämtas från SCB:s befintliga statistikregister håller numera god kvalitet. När uppgifterna kommer till SCB granskas de i olika skeden av bearbetningarna innan de godkänns för inläggning i respektive register.

Granskning av data

Vid skapande av variabler kan fel uppstå. Omfattande kontroller görs där de skapade variablerna bland annat stäms av mot uppgifter från SCB:s befintliga statistikregister, till exempel IoT. Kontrollen minskar risken för att det ska finnas felaktigheter som i stor utsträckning påverkar statistiken.

Framställning av resultat

Punktskattningar och konfidensintervall har beräknats med hjälp av ett av SCB:s egenutvecklade estimationsprogram, EXTRACT. I bakgrunden av EXTRACT ligger CLAN97 och ETOS1 för beräkningen av estimatens medelfel. Ytterligare bearbetningar görs i EXCEL för att skapa de tabeller som sedan publiceras, se avsnitt 5.1 *Spridningsformer*. I samtliga moment finns risk att fel uppstår.

2.2.6 Modellantaganden

För att kompensera för objektsbortfall har en *kalibreringsestimator* använts, se avsnitt 2.2.1 *Urval* och 2.2.4 *Svarsbortfall*.

Om personerna i bortfallet skiljer sig från de svarande med avseende på undersökningsvariablerna, kan skattningar som grundar sig på enbart de svarande bli skeva. Om exempelvis de svarande till högre andel bor i hyresrätt än de som inte svarat finns risk för överskattning av antal hushåll boende i hyresrätt. För att försöka reducera eventuella bortfallsskevheter har vikter beräknats med hjälp av kalibrering. Storleken på kvarstående skevheter orsakade av bortfall är svår att mäta.

Efter en sammanvägning av analysen kring de tre kriterierna (se avsnitt 2.2.1 *Urval*) samt efter kontroll av vikternas fördelning används hjälpvektorn beskriven i tabellen nedan. Uppgifterna i hjälpvektorn för en viss variabel kan vara antal personer med värde på den variabel och/eller totalen för den variabel. I tabellen markeras vilken typ av uppgift som används.

Hjälpvariabel (klasser)	Antal personer	Antal månader	Totalen
Åldersklass (11)	X		
Kön	X		
H-region (7)	X		
Ekonomiskt bistånd	X	X	X
Barnbidrag	X		X
Underhållsstöd	X		X
Föräldrapenning vid födelse	X		X
Föräldrapenning vid tillfällig vård av barn	X		X
Bostadsbidrag	X		X
Bostadstillägg till pensionärer	X		X
Sjukpenning	X		X
Arbetsmarknadsstöd (A-kassa)	X		X
Studiestöd	X		X
Löneinkomst (5)	X		X
Födelseland (5)	X		
Invandringsår (3)	X		
Hushållstyp/familjetyp (8)	X		

2.3 Redovisning av osäkerhetsmått

För totaler (antal), kvoter (medelvärde, andel), lägesmått (median, deciler och percentiler) och Gini-koefficient redovisas osäkerheten med ett konfidensintervall som bildas av skattningen \pm felmarginalen. Sannolikheten är 95 procent att man med det använda urvals- och skattningsförfarandet erhåller ett intervall som täcker in den sökta storheten.

B.3 Aktualitet

3.1 Frekvens

Årlig.

3.2 Framställningstid

Framställningstiden för boendestatistiken är cirka 12 månader och för inkomstfördelningen cirka 14 månader. Framställningstiden räknas från den 31 december det aktuella inkomståret.

3.3 Punktlighet

Publicering sker enligt publiceringsplanen för serien Sveriges officiella statistik som finns på SCB:s webbplats, www.scb.se/publiceringskalender.

B.4 Jämförbarhet och sam användbarhet

4.1 Jämförbarhet över tiden

För att underlätta jämförelser över tiden redovisas inkomster för olika procentandelar, fraktiler, av hushållen. En vanlig indelning är i decilgrupper, det vill säga tio lika stora grupper sorterade efter stigande inkomst.

Under årens lopp har ett stort antal förändringar skett som påverkar statistikens jämförbarhet över tiden. Bland annat har skattesystemet förändrats två gånger. Den senaste skattereformen 1990/1991 medförde en kraftig försämring av jämförbarheten över tiden. Skattereformen innebar en genomgripande förändring av stora delar av det svenska skattesystemet. Samtidigt innebar den en vidareutveckling av de tendenser som gällt sedan tidigare med ökade inslag av särbeskattning, en ökad vikt för indirekta skatter och betoning av olika basbreddningar. Breddningen av skattebasen gällde både kapitalinkomster och inkomster knutna till förvärvsarbete. De uppgifter som registrerats som inkomster efter skattereformen innehåller därför inkomster som tidigare inte har registrerats. Det kan betecknas som att det förekommer en viss undertäckning för perioden före 1991. Jämförbarheten mellan åren 1975 och 1989 är god vad gäller inkomstmått. Det tidigare centrala inkomstbegreppet ”sammanräknad inkomst” ersattes av ”summerad förvärvs- och kapitalinkomst”. Från år 1991 och framåt är jämförbarheten över tiden god.

För att förbättra jämförbarheten har SCB för åren 1989 och 1990 gjort uppskattningar av skattereformens effekter på inkomstbegreppen. För åren 1989 och 1990 finns förutom de ordinarie uppgifterna också uppgifter beräknade enligt 1991 års skatteregler.

Kosthushåll kan redovisas från och med 1991 års undersökning. För redovisning över en längre tidsperiod, från 1975 och framåt, används i stället begreppet familjeenhet.

Det har gjorts en mindre förändring av definitionen av kosthushåll. Barn som bor lika mycket hos båda sina skilda föräldrar, så kallat växelvis boende, har tidigare räknats till det hushåll där de är folkbokförda. Från och med 2009 års undersökning ingår de däremot i det hushåll som intervjuas (oavsett var de är folkbokförda).

Från och med undersökningen avseende inkomstår 2010 har det så kallade avgiftsavsnittet utgått ur undersökningen. Avsnittet omfattade följande frågeområden: funktionshinder, tandvård, sjukvård, läkemedel för vuxna och barn, hjälpmedel och förbrukningsartiklar, färdtjänst och hemtjänst.

SCB har sedan år 1969 genomfört årliga bostads- och hyresundersökningar (BHU). Omfattningen av undersökningarna har varierat mellan åren. BHU bestod tidigare av två delar; varav den ena, Hushållsdelen, vände sig till hushåll som fick besvara frågor om boendet. Hushållsdelen genomfördes sista gången för undersökningsår 2002. Liknande statistik har sedan undersökningsår 2003 insamlats och redovisats inom ramen för undersökningen Hushållens ekonomi (HEK).

En del begrepp, redovisningsmått och definitioner har ändrats under årens lopp och det finns också skillnader mellan BHU och HEK, vilket påverkar statistikens jämförbarhet över tiden.

Insamlingen av HEK2013 har gjorts av en extern aktör, vilket fått viss praktisk påverkan. Bland annat har man frångått den riktade bortfallsuppföljningen och i stället förlängt den ordinarie insamlingsperioden. Årets insamling har inte genomförts i WinDATI, vilket medfört att kontroller av svarens rimlighet inte kunnat utföras på samma sätt som tidigare. Detta har medfört en något högre andel partiellt bortfall. Troligen har detta endast en liten påverkan på statistikens jämförbarhet.

4.2 Jämförbarhet mellan grupper

Inom undersökningen är jämförbarheten mellan olika grupper med samma målstorhet, exempelvis disponibel inkomst per konsumtionsenhet, god. Däremot kan en viss överskattning göras av andelen ensamboende och ensamstående. Eftersom inkomsterna för dessa grupper oftast är lägre än för andra hushåll kan det innebära att inkomstspridningen överskattas.

Boendeutgiften jämförs för de olika boendeformerna. För att göra jämförbarheten så god som möjligt försöker man skapa en boendeutgift som innehåller motsvarande delar för de olika boendeformerna. Jämförbarheten mellan grupperna får anses som god.

4.3 Samanvändbarhet med annan statistik

Vid jämförelser med annan statistik kan det finnas skillnader i populationsavgränsning mellan olika typer av individ- och hushållsstatistik. Inkomstbegreppen, till exempel disponibel inkomst, kan också vara definierade på olika sätt.

Inkomster och skatter är en totalräknad undersökning som visar inkomstfördelningen i Sverige. Dess främsta uppgift är att visa inkomstfördelningen mellan personer efter bland annat ålder, kön och region. Den totalräknade inkomststatistiken och urvalsundersökningen HEK använder i stort sett samma målstorheter men inte samma redovisningsgrupper.

Definitionen av hushåll och olika inkomstbegrepp ser olika ut i olika undersökningar. Olikheterna gör att redovisningsvariabler kan komma att skilja sig åt. *Hushållens utgifter* (HUT) redovisar utgifter för boendet. Innehållet i boendeutgiften skiljer sig något mot HEK:ens utgift. *Undersökningen av levnadsförhållanden* (ULF) redovisar uppgifter om befolkningens boendeförhållanden. Definitioner av variabler kan skilja sig något åt mellan HEK och ULF. Både HUT och ULF har andra mät- och referensperioder än HEK.

Mikrodata från HEK-undersökningen levereras vissa år till Luxemburg income study (LIS). Svårigheterna med de internationella jämförelserna är att både målstorheten, exempelvis disponibel inkomst, och redovisningsgrupperna, exempelvis hushåll, skiljer sig åt mellan olika länder. Det innebär att jämförbarheten mellan länder inte blir särskilt god.

SCB:s mikrosimuleringsmodell FASIT är ett verktyg för att simulera budget- och fördelningseffekter av tänkta regelförändringar i skatte- och bidragssystemen. Delar av HEK utgör basmaterial i FASIT. Redovisningsgrupperna är likvärdiga men målstorheterna kan skilja något och jämförbarheten är därmed inte alltid så god.

B.5 Tillgänglighet och förståelighet

5.1 Spridningsformer

Undersökningen har två redovisningsområden; Inkomstfördelningen samt Boende och boendeutgifter. Statistiken sprids i form av statistiknyheter och tabeller på SCB:s webbplats, www.scb.se/he0103. Statistiken har tidigare publicerat i statistiska meddelanden; Boende och boendeutgifter publicerades fram till och med inkomstår 2006 (serie BO23) och Inkomstfördelningen till och med inkomstår 2008 (serie HE21).

På webbplatsen finns statistiken i *Statistikdatabasen*, där tabelluttag kan göras för ett antal variabler.

Delar av HEK utgör basmaterial i SCB:s mikrosimuleringsmodell FASIT. FASIT är ett verktyg för att simulera budget- och fördelningseffekter av tänkta regelförändringar i till exempel skatte- och bidragssystemen. Tillgång till FASIT fås genom ett abonnemang.

5.2 Presentation

Statistiken redovisas huvudsakligen som tabeller, text och diagram.

5.3 Dokumentation

HEK är dokumenterad i form av olika beskrivningar över registerinnehåll, variabelinnehåll samt definitioner av begrepp och variabler. Framställningen av statistikregistret och statistiken beskrivs i *Dokumentation av statistiken (SCBDOK)*. Statistikens kvalitet beskrivs i innevarande dokument, *Beskrivning av statistiken (BaS)*. Detaljerad information om mikrodata finns beskrivet i *Dokumentation av mikrodata (MetaPlus)*. Samtliga dokumentationer finns på SCB:s webbplats, www.scb.se/he0103.

5.4 Tillgång till primärmaterial

SCB utför på uppdragsbasis specialbearbetningar av undersökningens samtliga årgångar. Efter särskild prövning kan forskare få tillgång till avidentifierade mikrodata för egna bearbetningar.

5.5 Upplysningstjänster

Inkomststatistikens gruppteleson: 019-17 68 50
SCB:s webbplats: www.scb.se, *Hushållens ekonomi*
E-postadress: inkomststat@scb.se